

ТКАЧЕНКОСергій Анатолійович
nikoblikaudit@inbox.ruд.е.н., доцент, в.о. ректора
Вищого навчального закладу
«Міжнародний технологічний
університет «Миколаївська
політехніка»

УДК 657

**КОНСТРУКЦІЯ КОЕФІЦІЄНТІВ
ПІДСИСТЕМИ
УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ І
АНАЛІЗУ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
РЕЗУЛЬТАТІВ**

**DESIGN FACTORS SUBSYSTEM
(FUNCTION) MANAGEMENT
ACCOUNTING ESTIMATE
(ANALYSIS) PRODUCT
COMPETITIVENESS**

ПОТИШНЯК

Олена Миколаївна

д.е.н., доцент, професор кафедри,
Харківський національний технічний
університет сільського господарства
ім. Петра Василенка

Обґрунтовано, що існує безліч невирішених питань, ключове місце серед яких займає проблема визначення конструкції (системи) показників оцінки конкурентоспроможності результатів, які характеризують економічну ефективність ринку збуту товарів-виробів фірми, що ґрунтуються на інформації (даних) функції управлінського обліку. Доведено, для об'єднання може бути використаний наступний перелік показників управлінського обліку аналізу конкурентоспроможності результатів за: нормативними параметрами; технічними параметрами; економічними параметрами; інтегральний коефіцієнт конкурентоспроможності. Зазначені показники оцінки конкурентоспроможності значно покращать процес дослідження економічної продуктивності ринку збуту готової продукції підприємства.

* * *

Доказано, что существует множество нерешённых задач, базовое место среди которых занимает проблема определения системы показателей оценки конкурентоспособности готовой продукции, характеризующих экономическую результативность рынка сбыта товаров-изделий фирмы, основанные на информации управленческого учёта. Обоснованно, для объединения может быть использован следующий перечень показателей управленческого учёта оценки конкурентоспособности продукции по: нормативным параметрам; техническим параметрам; экономическим параметрам; кумулятивный коэффициент конкурентоспособности. Указанные показатели оценки конкурентоспособности улучшат процесс исследования экономической продуктивности рынка сбыта результатов.

* * *

At this time in a number of enterprises there was a situation in which the indicators that characterize the competitiveness of products are not included in the system of indicators of managerial accounting of the effectiveness of the marketing market products of the enterprise and do not serve as a criterion for assessing the marketing activities of the enterprise is not consistent with the requirements that put forward the market to the sub of economic activity, as it creates conditions for achieving the best indicators in terms of the volume of manufactured products and the costs of its production, etc. for example, deterioration of product quality, which directly affects the efficiency of enterprise market. It seems necessary at each enterprise to develop such a system of indicators for assessing the competitiveness of products, which would create an opportunity to improve research on the effectiveness of the market sales. The basis of this system should be the so-called indicators of competitiveness assessment of products, which characterize the efficiency of the market sales of the subject of economic activity. It is very important to creatively approach the definition of a list of indicators of the efficiency of the company's sales market. An important prerequisite for the effectiveness of the company's sales market is as follows: the performance of each economic entity should stimulate what is essential for them in one or another market. Indicators for assessing the competitiveness of products should be established in a differentiated manner taking into account the useful effect and the price of consumption of products of each producer company. The system of these indicators should be simple and clear, which does not overload and does not complicate the list of indicators of managerial accounting of the study of the efficiency of the company's sales market. At the same time, a list of indicators is needed that would provide a sufficiently complete and objective assessment of the competitiveness of products. Therefore, it is necessary that the system of indicators for assessing the competitiveness of products quite real reflects the efficiency of the market sales of the company in this direction and the firm-producers would have a full opportunity to actively influence the indicators. It is also necessary that the system of indicators should be based on a progressive planning and accounting system and enterprise-based accounting and reporting systems. For businesses, the following can be used for performance evaluation management accounting product competitiveness by: normative parameters; technical parameters; economic parameters; integral indicator of competitiveness. These indicators assess the competitiveness improve process efficiency market research enterprise.

Ключові слова: аналіз, готова продукція, економічна ефективність, конкурентоспроможність, обліково-економічне забезпечення, оцінка, підприємство, підсистема, показник, ринок збуту, управлінський облік й ціль

Ключевые слова: анализ, готовая продукция, конкурентоспособность, оценка, предприятие, показатель, рынок сбыта, управленческий учёт, учётно-экономическое обеспечение, функция, экономическая эффективность

Keywords: analysis, finished products, economic efficiency, competitiveness, accounting and economic provision, association, estimation, industrial enterprise, subsystem, indicator, sales market, managerial accounting, function, target (goal)

ВСТУП

За сучасних світових інтеграційних процесів у Міжнародній економіці, як на практичному, так й на теоретичному рівні, виникає безліч проблем. Без сумніву, однією із них виступає розробка та впровадження у практичну діяльність системи показників оцінки конкурентоспроможності готової продукції, які б у повній мірі характеризували економічну ефективність ринку збуту товарів-виробів фірми, що ґрунтуються на інформаційних даних функції (підсистеми) управлінського (внутрішньогосподарського) обліку тощо.

Розглянувши теоретичні джерела таких дослідників як П.Й. Атамас [1], М.С. Борисова [2], С.Ф. Голов [3], А.П. Грінко [4], І.Д. Дьоміна, С.М. Меркущенко [5], К. Друрі [6], С.В. Євсєєнко, Ю.В. Купріянов [7], Р. Каплан, Д. Нортон [8], Т.П. Карпова [9], М.О. Кизим, А.А. Пилипенко, В.А. Зінченко [10], В.С. Левін [11], М. Мейєр [12], Е. Нілі, К. Адамс, М. Кеннерлі [13], Т.М. Сторожук [14], Б. Фелпс [15], Л.В. Фролова [16], С.Д. Юшкова [17] та інших, можливо упевнено зробити висновок, що існує безліч невирішених питань, ключове місце серед яких займає проблема визначення системи показників оцінки конкурентоспроможності готової продукції, які характеризують економічну ефективність ринку збуту товарів-виробів фірми, що ґрунтуються на інформації функції внутрішньогосподарського обліку тощо.

МЕТА РОБОТИ виступає у визначенні переліку показників (коефіцієнтів) підсистеми (функції) внутрішньогосподарського (управлінського) обліку таксування (кваліметрії) конкурентоспроможності готової продукції підприємства промислової.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретично-методологічною базою статті виступає діалектичний метод та основні положення теорії системи управління, маркетингу, управлінського обліку. У процесі дослідження використовувалися наступні методи, такі як: *абстрактно-логічний* (для теоретично-методологічного узагальнення й формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теоретично-методологічних думок метод управління, маркетингу, управлінського обліку).

РЕЗУЛЬТАТИ

Використання інформаційних даних підсистеми управлінського обліку у дослідженні економічної ефективності ринку збуту готової продукції підприємства (об'єднання) у першу чергу передбачає, що діяльність фірми-продуцента промислових видів готової продукції повинна оцінюватися не тільки за показниками, які характеризують виробничо-збутову діяльність підприємства (об'єднання), але й за показниками, які надають оцінку конкурентоспроможності готової продукції. Дані показники повинні бути включені у перелік коефіцієнтів функції управлінського обліку підприємства.

Саме на такій точці зору стоять керівники підприємств (об'єднань), які прямо вказують на той факт, що для повноцінного дослідження економічної ефективності ринку збуту готової продукції підприємства

(об'єднання), вирішальне значення має розробка системи показників підсистеми (функції) управлінського обліку оцінки конкурентоспроможності готової продукції тощо.

Потреба включення показників оцінки конкурентоспроможності готової продукції у загальну систему показників підсистеми управлінського обліку дослідження економічної ефективності (оперативності) ринку збуту готової продукції підприємства (об'єднання) та використання їх поряд з іншими показниками для оцінки економічної ефективності (результативності) ринку збуту готової продукції підприємства (об'єднання) впливає із тієї теоретично-методологічної передумови, що економічна ефективність (продуктивність) ринку збуту готової продукції підприємства (об'єднання) і конкурентоспроможність готової продукції знаходяться у взаємному зв'язку та взаємній залежності. Ці зв'язки й взаємозалежності можуть діяти не тільки у одному, але й у протилежних напрямках розвитку. Однак, чинники (фактори) впливу, які діють у протилежних напрямках розвитку, не антагоністичні та можуть бути переборені у інтересах промислового підприємства (об'єднання).

У цей час на ряді підприємств (об'єднань) склалося таке положення, при якому показники, які характеризують конкурентоспроможність готової продукції не входять у систему показників підсистеми (функції) управлінського обліку дослідження економічної ефективності (дієвості) ринку збуту готової продукції підприємства (об'єднання) і не слугують критерієм оцінки маркетингової (виробничо-збутової) діяльності об'єднання (підприємства), на наш погляд, не узгоджується із вимогами, які висуває сучасний ринок до суб'єктів виробничо-господарської діяльності, тому що створює умови для досягнення кращих показників за обсягом виготовленої готової продукції та витратами на її виробництво тощо за рахунок, наприклад, погіршення якісних характеристик і технічних параметрів готової продукції, що безпосередньо впливає на економічну ефективність (результативність) ринку збуту готової продукції підприємства та об'єднання.

Тому, уявляється потрібним на кожному підприємстві і об'єднанні розробити таку систему показників (ознак) оцінки конкурентоспроможності готової продукції, яка створювала б можливість покращити дослідження економічної ефективності (продуктивності) ринку збуту готової продукції тощо.

У фундамент (першооснову) даної системи повинні бути покладені так звані показники (коефіцієнти) оцінки конкурентоспроможності готової продукції, які характеризують економічну ефективність (дієвість) ринку збуту готової продукції суб'єкта виробничо-господарської діяльності та інше.

Дуже важливо творчо підходити до визначення переліку показників економічної ефективності (продуктивності) ринку збуту готової продукції підприємства (об'єднання). На наш погляд, важлива початкова передумова економічної ефективності (дієвості) ринку збуту готової продукції підприємства (об'єднання) виступає у наступному: показники роботи кожного суб'єкта виробничо-господарської діяльності по-

винні стимулювати те, що виступає головним для них на тому або іншому ринку. Показники оцінки конкурентоспроможності готової продукції потрібно встановлювати диференційовано із урахуванням корисного економічного ефекту (результату) і ціни споживання готової продукції кожної фірми-продуцента. Система цих показників повинна бути простою та наочною, яка не перевантажує і не ускладнює перелік показників підсистеми (функції) управлінського обліку дослідження економічної ефективності (результативності) ринку збуту готової продукції підприємства (об'єднання). Разом із тим потрібен такий перелік показників, за допомогою якого можливо було б надати досить повну та об'єктивну оцінку конкурентоспроможності готової продукції. Тому потрібно, щоб система показників оцінки конкурентоспроможності готової продукції досить реально відображала економічну ефективність (оперативність) ринку збуту готової продукції підприємства (об'єднання) у цьому напрямку розвитку і фірми-продуценти мали б повну можливість активно впливати на показники. Також потрібно, щоб система показників ґрунтувалася б на прогресивній планово-розрахунковій базі та встановлених на підприємствах (об'єднаннях) системах бухгалтерського обліку й звітності.

ВИСНОВКИ

Зокрема, для промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань може бути використаний наступний перелік показників підсистеми (функції) управлінського обліку оцінки конкурентоспроможності готової продукції за: нормативними параметрами; технічними параметрами; економічно дієвими (ефективними) параметрами; інтегральний (кумулятивний) коефіцієнт (показник) конкурентоспроможності. Зазначені коефіцієнти (показники) оцінки конкурентоспроможності покращать процес дослідження економічної ефективності (результативності) ринку збуту готової продукції підприємства.

Список використаних джерел

1. Атамас П.І. *Управлінський облік*. Київ, 2006. 440 с.
2. Борисова М.С. *Стратегическое управление жизнеспособностью организации на основе применения системы сбалансированных показателей*. Москва, 2016. 199 с.
3. Голов С.Ф. *Управлінський облік*. Київ, 2003. 704 с.
4. Грінько А.П. *Теоретико-методологічні засади бухгалтерського обліку відтворення основного капіталу в умовах нової управлінської парадигми*. Харків, 2015. 328 с.
5. Дёмина И. Д., Меркущенко С. Н. *Теория и практика применения современных методов учёта затрат и калькулирования себестоимости продукции*. Москва, 2015. 109 с.
6. Друри К. *Управленческий учёт для бизнес-решений*: пер. с англ. Москва, 2003. 655 с.
7. Евсеенко С. В., Куприянов Ю. В. *Стратегическое управление региональными бизнес-системами*. Омск, 2018. 159 с.
8. Каплан Р., Нортон Д. *Сбалансированная система показателей*. Москва, 2003. 446 с.
9. Карпова Т.П. *Управленческий учёт*. Москва, 2003. 350 с.
10. Кизим М.О., Пилипенко А.А., Зінченко В.А. *Збалансо-*

вана система показателей. Харків, 2007. 192 с.

11. Левин В.С. *Предпринимателю о бухгалтерском учёте и финансовом анализе*. Харьков, 1992. 112 с.
12. Мейер М. *Оценка эффективности бизнеса*: пер. с англ. Москва, 2004. 272 с.
13. Нили Э., Адамс К., Кеннерли М. *Призма эффективности: карта сбалансированных показателей для измерения успеха в бизнесе и управления им*: пер. с англ. Днепропетровск, 2003. 400 с.
14. Сторожук Т.М. *Теоретико-методологічні аспекти формування облікової політики підприємств*. Ірпінь, 2011. 460 с.
15. Фелпс Б. *Умные бизнес-показатели: система измерения эффективности как важный элемент менеджмента*: пер. с англ. Днепропетровск, 2004. 312 с.
16. Фролова Л.В. *Механизмы логистического управления торговельным предприятием*. Донецьк, 2005. 322 с.
17. Юшкова С.Д. *Взаимодействие систем контроля банков и займщиков в кредитных процессах*: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.12. Москва, 2016. 384 с.

References

1. Atamas P.Y. *Management accounting*. Kyiv, 2006. 440 p. (in Ukrainian).
2. Borisova M.S. *Strategic organization viability management based on the use of a balanced scorecard*. Moscow, 2016. 199 p. (in Russian).
3. Holov S.F. *Management accounting*. Kyiv, 2003. 704 p. (in Ukrainian).
4. Hrinko A.P. *Theoretical and methodological principles of accounting of reproduction of fixed capital in the conditions of a new management paradigm*. Kharkiv, 2015. 328 p. (in Ukrainian).
5. Dyomina I.D., Merkushev S.N. *The theory and practice of applying modern methods of cost accounting and calculating the cost of production*. Moscow, 2015. 109 p. (in Russian).
6. Druri K. *Management accounting for business decisions*. Moscow, 2003. 655 p. (in Russian).
7. Evseenko S.V., Kupriyanov Yu.V. *Strategic management of regional business systems*. Omsk, 2018. 159 p. (in Russian).
8. Kaplan R., Norton D. *The Balanced Scorecard*. Moscow, 2003. 446 p. (in Russian).
9. Karpova T.P. *Management Accounting*. Moscow, 2003. 350 p. (in Russian).
10. Kyzym M.O., Pylypenko A.A., Zinchenko V.A. *The Balanced Scorecard*. Kharkiv, 2007. 192 p. (in Ukrainian).
11. Levin V.S. *To the entrepreneurial in accounting and financial analysis*. Kharkiv, 1992. 112 p. (in Russian).
12. Meyer M. *Evaluation of business performance*. Moscow, 2004. 272 p. (in Russian).
13. Nili E., Adams K., Kennerli M. *Performance prism: a balanced scorecard for measuring and managing business success*. Dnepropetrovsk, 2003. 400 p. (in Russian).
14. Storozhuk T.M. *Theoretical and methodological aspects of enterprise accounting policy formation*. Irpin, 2011. 460 p. (in Ukrainian).
15. Felps B. *Smart business indicators: performance measurement system as an important element of management*. Dnepropetrovsk, 2004. 312 p. (in Russian).
16. Frolova L.V. *Mechanisms of logistic management of a trading enterprise*. Donetsk, 2005. 322 p. (in Ukrainian).
17. Yushkova S.D. *The interaction of control systems of banks and borrowers in the credit process: dissertation ... doctor economic sciences*: 08.00.12. Moscow, 2016. 384 p. (in Russian).